

Posudek oponenta disertační práce

Jméno uchazeče: **Mgr. David Štamberk**

Název a instituce: *Investiční politika Evropské unie – ochrana přímých zahraničních investic*, 248 stran, 2016, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha - katedra evropského práva

Výsledky práce

Disertace se věnuje tématu, které se po roce 2000, resp. 2009 stalo bezpochyby aktuální. Ochrana investic na základě dvoustranných smluv, které uzavřely především postsocialistické státy střední Evropy, se začaly ocitat v napětí s integračním režimem Evropské unie.

Struktura práce

Makro-struktura disertační práce se jeví být rozumná. Práce se fakticky sestává ze tří částí - třetin, neboť čísla I a V se označuje závěr. Méně přesvědčivá je už v mnoha případech mikro-struktura.

Takto chápaná první část představuje shrnutí mezinárodního práva na ochranu a podporu investic. Druhá připomíná evropskou integraci v rámci Evropských společenství a Evropské unie. Třetí pak sleduje, jak se Evropská unie vyrovnává s režimy ochrany investic založených dvoustrannými smlouvami.

Znakem značné ledabylosti autora je nicméně číslování kapitol již v obsahu, ale také a především v textu samotném. Jsou tam vlastně dvě kapitoly III., miniaturní kapitolka II následuje po kapitole III a druhé kapitole III zase předchází. Není patrné, že by se jednalo o nějakou nižší úroveň členění, pro ně autor používá již římské číslice.

Odborná úroveň / připomínky k textu

Na úrovni je zejména II. část (str. 3-49). Představuje shrnutí vývoje ochrany investice. Pro částečně odborně znalého čtenáře tato část znamená hodnotu zejména při vysvětlení krystalizace dvoustranných smluv na ochranu a podporu investic, jakož také proměny tohoto práva. Což označuje jako progresivní rozvoj. Osobně bych byl zdrženlivější. Mezinárodní právo na ochranu a podporu investic totiž začíná být obětí svého úspěchu. Rozhodčí soudy vykládají ochranu poměrně široce, až tak, že to začíná státy svazovat ohledně regulace či zdanění. Státy začínají vnímat důsledky svých závazků. Ty pak odpovídají snahou investiční smlouvy vypovídat a neuzavírat. Ztroskotaly záměry vytvořit ochranu mnohostrannou, což mohlo být více rozvedené.

Pohromou disertační práce je III. část (str. 50-131). Autor bezpochyby zamýšlel čtenáři zařadit problematiku ochrany investic dle mezinárodních smluv do problematiky hospodářské integrace v Evropských společenstvích a posléze v Evropské unii. Výsledkem je však osmdesát stran, které v podstatě představují shrnutí jakékoli menší či větší učebnice práva Evropské unie, jejího vývoje, jejích základních orgánů, institutů, teorie jejího práva a procedur.

Lze připustit, že řada těchto jevů nějakou souvislost s ochranou investic podle dvoustranných vskutku má. Autor takové souvislosti však vyzdvihuje jenom omezeně. Řada stran takovou souvislost postrádá zjevně (namátkou proměny uspořádání Evropské komise). Nezpochybňuji, že doktorand by si měl osvojit víceméně vše, co se v této kapitole uvádí, jako základní znalost oboru. Čtenáře kvalifikačních prací však takové rekapitulace už při obvyklém rychločtení jenom zatěžují.

Dovolím si přitom pochybovat o tom, že lze hovořit o ochraně investic na vnitřním trhu na základě volného pohybu kapitálu a svobody usazování práva Evropských společenství a Evropské unie. Toto není obvyklý závěr učebnic práva Evropských společenství / Evropské unie. Téma zestátnování a vyvlastňování, jakož také změn regulačních a daňových režimů v této souvislosti bylo spíše opomenuto.

IV. část (nesprávně a zmatečně označené jako III do str. 172) část se pak věnuje konfrontaci Evropské unie s režimy ochrany investic podle dvoustranných smluv. Základní rozlišení na intraunijní a extraunijní smlouvy je správné. Podobně vhodné je sledování kompetence Evropské unie při uzavírání smluv. Mnohé však stejně zůstává opomenuté.

Autor uvádí politiku Evropské unie, která prohlašuje intraunijní smlouvy za vyhaslé pro rozpor s nadnárodním právem Evropské unie. Mají v tom podporu podstatné části členských států, zvláště těch odsuzovaných rozhodčími soudy. Rozhodčí soudy to však viditelně nerespektují. To je problematický stav, který měl autor reflektovat daleko detailněji – včetně perspektiv. Projevuje se to na vymahatelnosti rozhodčích nálezů ve členských státech?

Podstatnou část IV. kapitoly představuje rozbor návrhu řešení ochrany investic ve smlouvě TTIP mezi EU a USA, jakož doplnkově také dalších vyjednávaných či vyjednaných smluv. Zde by měl s ohledem na pouze částečně zpřístupněné podklady jednání autor více citovat jednotlivé prameny. Na místě bylo určitě rovněž reflektování kritiky těchto návrhů smluv, která je politická (viz výše též ve II. části práce).

Použité zdroje

Téma ochrany investice je oblíbeným tématem odborné literatury. Lze najít řadu monografií a desítky článků. Za těchto podmínek je zejména třetí část zdrojově „podvyživená“. Toto naznačuje rovněž seznam pramenů v závěru práce.

Celé strany textu autor nedoprovází žádným poznámkovým aparátem. Míra necitování je na některých místech práce až taková, že by mohl být vyvolávat podezření z porušení citační etiky.

Stylistická, grafická a formální úroveň včetně dodržení citačních standardů

Autor nepříliš uspokojivě sledoval kopírování jednotlivých listů práce, když je řada listů nakřivo a kopírka navíc na stále stejném místě stránky kopírovala nevýrazně.

Nadpisy odstavců by neměly být na konci stránky. Čtenáři přijde jako umělé roztahování celého textu, když stránka končí ve své půli a text pak pokračuje na straně další – aniž by se jednalo o další kapitolu. Naopak hlavní části práce (jak je uvedené, špatně číslované) začínají běžně uprostřed stránek.

Práce není prostá gramatických chyb, které nelze vnímat jako prosté překlepy. Protože předpokládám, že autor není Slovák, tak zdůrazňuji, že státy jsou sice politicky živé, ale gramaticky neživotné útvary, takže slovesa v množném čísle minulého času jako přísudky musejí být –y. Takové gramatické chyby bijí čtenáře do očí. Rovněž interpunkce není na mnoha místech správná. Potom už se námitky stylistického rázu stávají podružnými.

Citace – které však měly být daleko hojnější – odpovídají citačním standardům.

Závěry

Autor ve své disertační práci prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru. Tyto schopnosti nicméně vyčerpal především v první třetině díla, ve druhé o žádnou samostatnou tvůrčí práci nejde, konečně třetí třetina práce – která měla být jádrem - je prostě odbyta. Příliš mnoho úsilí se věnovalo rekapitulacím obsahu připravovaných dokumentů. Práce by jenom v málo svých částech byla vhodná k publikaci jako práce nová a obnovující poznatky. Nenaplnuje tedy obvyklá očekávání kladená na disertační práce v současnosti.

Práci za těchto okolností nedoporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací. Jsem přesvědčen, že by si zasloužila důkladně přepracovat. Zásadně omezit a zaostřit III. kapitolu a přepracovat – prohloubit - kapitolu III-IV. Přitom by byla příležitost zbavit celý text zmiňovaných nedostatků.

Otázky a podněty k obhajobě disertační práce

Neumožňují-li studijní řady pražské fakulty zpětvzetí práce a její přepracování, tak bych při obhajobě považoval za potřebné více vysvětlit a debatovat důsledky politiky Evropské unie prohlašující intraunijní investiční smlouvy za nepoužitelné a míru uznání tohoto přístupu.

V Brně dne 2. 2. 2017 Oponent: doc. JUDr. Filip Křepelka, Ph.D.